

Escrit dirigit a:

- Secretari de Mesures Penals Reinserció i Atenció a la Víctima de Catalunya.
- Síndic de Greuges, Mecanisme Català de Prevenció de la Tortura.
- Directora del Programa de Salut Penitenciària de l'Institut Català de la Salut.

Barcelona, 11 de març de 2020

Davant l'afectació que suposa l'emergència de la crisi del COVID-19 en el sistema penitenciari, també el català, des de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona (OSPDH), informem a les autoritats públiques d'una sèrie de contactes que mantenim a nivell nacional i internacional, alhora que demanem tingueu en compte les possibles mesures a adoptar que es relacionen en el present document.

1. Fa almenys dues setmanes, des de l'OSPDH, mantenim contacte permanent amb diverses organitzacions de drets humans de l'Estat espanyol i de Catalunya per tal de compartir la informació sobre la incidència d'aquesta crisi en el sistema penitenciari espanyol. En aquest sentit, associacions de drets humans¹ ja han fet pronunciaments destinats a adoptar mesures preventives i alertant que les mateixes no suposin més restricció dels drets fonamentals de les persones privades de llibertat, dels que ja tenen en l'actualitat per la seva pròpia condició de reclusió.
2. En el mateix sentit, l'OSPDH manté des de fa setmanes, contacte estret amb autoritats i organitzacions de drets humans d'Itàlia, país que, com és conegut, pateix una especial afectació en aquesta crisi, tant en l'àmbit general públic i social, com especialment pel que fa a les seves conseqüències penitenciàries. En concret, mantenim una comunicació permanent amb el *Garante Nazionale dei Diritti delle persone detenute o private della libertà personale*² i amb l'*Associazione Antigone – Per i diritti e le garanzie nel sistema penale*,³ que han formulat una sèrie de recomanacions també en el mateix sentit indicat en el punt anterior d'aquest document.
3. És evident que el sistema penitenciari, per la seva pròpia naturalesa, representa per a les persones privades de llibertat i també per als/les treballadors/es dels centres penitenciaris, un univers especialment sensible a les conseqüències que pugui tenir la crisi al·ludida.

¹ Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía (APDHA), Red Jurídica, Shalaketa Nafarroa, Colectivo de Apoyo a Mujeres Presas en Aragón (CAMPA), Asociación Libre de Abogadas de Zaragoza, Oteando (Observatorio para la Defensa de los derechos y libertades), Federación Andaluza Enlace, Federación Provincial de Drogodependencias Liberación, Shalaketa Bizkaia, Shalaketa Araba y Osabideak.

² <http://www.garantenazionaleprivatiliberta.it/gnpl/resources/cms/documents/15f03de99f77d523f00dd50d65883475.pdf>

³ <https://www.antigone.it>

4. La Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima (SMPRAV) va emetre el passat dia 9 de març mesures i protocols d'actuació com a resultat dels acords del seu Comitè de Crisi.
5. Per la nostra banda, i amb l'objectiu de contribuir a la gestió de l'actual emergència des d'una visió d'escrupolós respecte a l'estatut jurídic de les persones privades de llibertat, i com a conseqüència de les comunicacions nacionals i internacionals abans esmentades, fem les següents recomanacions perquè siguin considerades al costat de la resta de mesures que s'estan adoptant:
  - a) Evitar que s'arribi a una suspensió dràstica de les comunicacions entre persones privades de llibertat i els seus familiars, tant les de caràcter ordinari com les íntimes, familiars i de vis a vis;
  - b) Ampliar la durada de totes les trucades telefòniques als 20 minuts (com s'està sol·licitant pel Garant a Itàlia);
  - c) Permetre l'establiment de connexions via Skype o de tecnologia comunicativa similar, especialment si s'hagués d'arribar a acordar la suspensió de les comunicacions abans assenyalades en algun cas;
  - d) Implementar la concessió de beneficis penitenciaris i mesures alternatives, en particular per a qui estigui complint la part final de la seva condemna o per a qui pateixi patologies que requerissin una millor atenció en centres sanitaris no penitenciaris;
  - e) Evitar la suspensió dels beneficis penitenciaris, com ara els permisos de sortides. Sol·licitem que l'Administració Penitenciària i dels Jutjats de Vigilància facin un esforç per valorar cas per cas, sense adoptar mesures que vehiculin el missatge que el que s'està posant en acte és un confinament total dels presos i les preses;
  - f) Eliminar les limitacions de fer trucades telefòniques per a aquelles persones que per motius regimentals les tenen restringides (presos classificats en primer grau i sancionats, sobretot);
  - g) Intensa i pacient tasca de comunicació i preparació de tota la comunitat penitenciària sobre la necessitat d'adoptar mesures preventives i restrictives justificades per raons de salut pública;
  - h) Necessitat de comprendre el sentit d'impotència, frustració i extrema preocupació que pugui estar originant-se en la població reclusa (i en els seus entorns familiars) davant la criticitat de la situació actual;
  - i) Evitar la potenciació de l'ús de l'aïllament penitenciari, al ser una mesura que per sí mateixa pot comportar a la desesperació de la

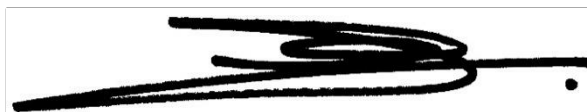
persona presa;

- j) Potenciar el control de tots els treballadors i treballadores que entren a les presons i donar-los la informació i la formació que requereix aquesta situació excepcional;
- k) Fer un esforç comunicacional per a la no exclusió de la població reclusa de la societat, reafirmant el missatge que les persones privades de llibertat són ciutadanes i, per tant, no cal tractar-les com un grup social a part;
- l) Exercitar el mateix esforç comunicacional també amb els familiars de les persones privades de llibertat en el cas que s'adoptin mesures restrictives de les comunicacions;
- m) Finalment, en aquest panorama complex i regit per la incertesa, i davant l'evolució que els esdeveniments puguin tenir, sol·licitem que s'eviti l'adopció de decisions que tendeixin a configurar un concepte de prevenció absoluta, que sobrepassaria els criteris d'adequació i proporcionalitat, evitant que el sistema penitenciari es converteixi encara més en un entorn separat del món exterior i portador d'un factor de morbiditat intrínseca.

Iñaki Rivera Beiras

Director de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans

Universitat de Barcelona

Dr. Iñaki Rivera Beiras
Profesor Titular

Director de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans. www.ub.edu/ospdh
Director Acadèmic Màster Oficial en Criminologia, Política Criminal i Sociologia Jurídic-Penal Dret Penal i
Dept. Criminologia i Dret Internacional Públic i Relacions Internacionals (UB)
Av. Diagonal 684, 08034. Desp. A421 Facultat de Dret (UB) +34 934 024 417 rivera@ub.edu